

35

MUSEUM JULIEN VAN NERUM
HOEGAARDEN

ALPAIDIS

TIJDSCHRIFT voor HEEMKUNDE
FOLKLORE en OUDHEIDKUNDE

Borgaarden

1974

Tiende jaargang

nummer 35

inhoud

Onze beschermende leden 1974

2

De geschiedenis van het klooster van
St. Woggaarden

11

vervolg en einde

door Hubert Van Nieuwen en Maurits Diodon

Een Italiaan te St. Woggaarden

16

door Hubert Van Nieuwen

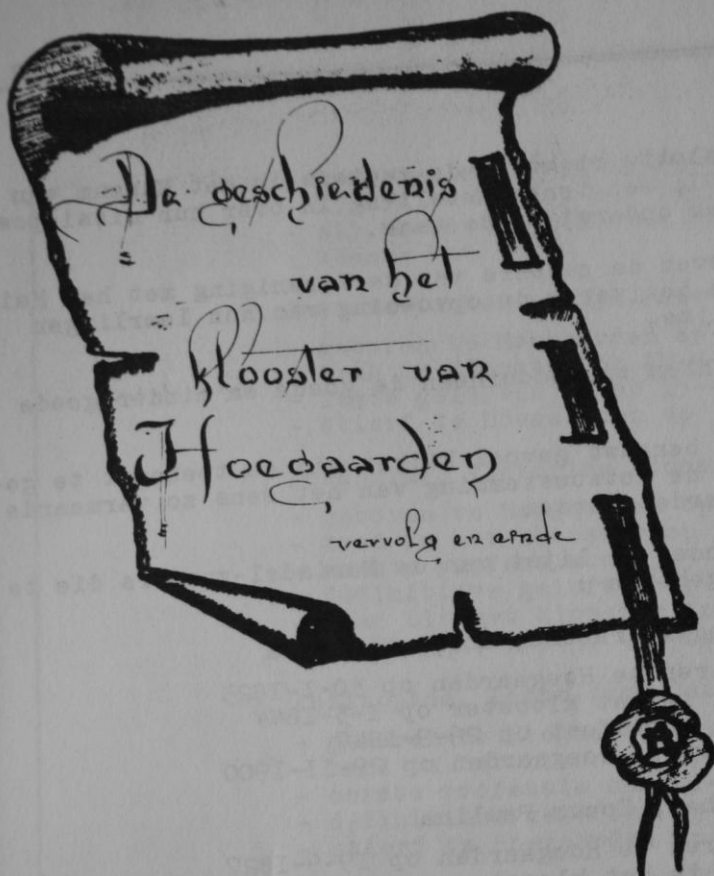
in alpaïdis adverteren

doet uw zaak renderen

juffrouw cecile struyt, Hoegaarden
mevrouw jozet smeesters, Tienen
drukkerij fourie, Hoegaarden
de heer r. rolin jacquémyns, Tienen
de heer max lewin, Brussel
de heer p. vandermeeren, Hoegaarden
juffrouw mariette hermans, Hoegaarden
de heer j.p. desmedt, drogenbos
mevrouw l. lodewyckx, Hoegaarden
mevrouw a. dotremont, Brussel
dokter p. dayers, Belchteren
de heer paul bail, Hoegaarden
dokter decoster, Hoegaarden
kanunnik j. mombaers, winksele-delle
de heer dodion maurits, muizen
mariadal instituut, Hoegaarden
de heer pol hermans, Hoegaarden
de heer van stiphout johny, Tienen
de heer r. gilis, apotheker, Tienen
de heer leopold stockmans, Hoegaarden
de heer r. taverniers, Hoegaarden
de heer l. vandewijngaert, Tienen
de heer en mevrouw missal-collaert
de heer j. billen, dokter, Hoegaarden
de heer p. van welden, Tienen
de heer louis thyrion, malève
de heer boel, burgemeester, Tienen
mevrouw weduwe j. van lint-smeesters, Brussel
mevrouw m.l. vermant-van lint, Brussel

Lijst afgesloten op 22 maart

HET

WINKELTJE

VAN UW MUSEUM BIEDT U AAN

WAPENSCHILD VAN HOEGAARDEN	125F
ZEGELAFGIETSELS	25F
12 SCHETSEN OVER HOEGAARDEN	80F
HOEGAARDEN EN ZIJN WANDELPADEN	10F
ZICHTKAARTEN VAN HOEGAARDEN	10F
MUNTKARAMELLEN "CESAR"	25F
WAPENSCHILD VAN HET MUSEUM	125F
GESCHIEDENIS VAN OUTGAARDEN	50F

VOOR EEN GEZELLIGE WONING

KOOPT U MEUBELN NAAR SMAAK

MEUBELN

J. FOURIE

TIENSESTRAAT, 7, 016/76210

HOEGAARDEN

VOOR EEN VERZORGEDE AFWERKING
VAN UW AANBOUWKEUKEN
VRAAG ONS PLAN EN PRIJS IN
PANOLUX EN NU OOK IN EIK

En ten slotte richtten de zusters in het Museum van Hoegaarden, in 1971, een tentoonstelling in over hun missieposten in Kongo en hun onderwijzende taak.

En zo leven de zusters van de Vereniging met het Heilig Hart verder en beijveren de opvoeding van hun leerlingen op voorbeeldige wijze.

Zij trachten zich doorheen de goede en minder goede tijden te slaan.

Maar met benauwd gevoel kijken zij de toekomst te gemoet, want wat zal de lotsbestemming van het eens zo vermaarde klooster van Hoegaarden worden.

En hieronder de lijst van de Mariadal-zusters die te Hoegaarden werden geboren :

1. C. Vanderstraeten, Soeur Clotilde

- geboren te Hoegaarden op 30-I-1823
- trad in het klooster op 1-3-1844
- werd geprofest op 29-9-1847
- stierf te Hoegaarden op 29-II-1900

2. T. Vanham, Soeur Pauline

- geboren te Hoegaarden op 19-9-1827
- trad in het klooster op 29-9-1847
- werd geprofest op 16-7-1849
- stierf in het bijhuis van de zusters te Hal op 1-II-1905

3. J. Vandermolen, Soeur Philomène

- geboren te Hoegaarden op 2-10-1826
- trad in het klooster op 1-2-1849
- werd geprofest op 22-4-1851
- stierf te Hoegaarden op 16-I-1892

4. M.L. Dotremont, Soeur Ludwine

- geboren te Hoegaarden op 20-3-1846
- trad in het klooster op 20-2-1865
- werd geprofest op 29-4-1867
- stierf in het bijhuis te Hal op 3-II-1931

5. Angéline, Maria Rome, Soeur Fébronie

- geboren te Hoegaarden in maart 1867
- trad in het klooster op 29-9-1885
- legde geloften af op 29-9-1887
- stierf te Sint-Truiden

6. Zénobie, Marie, Hortense Stockmans, Soeur Hortense

- geboren te Hoegaarden op 11-9-1869
- trad in het klooster op 22-II-1887

- legde geloften af op 25-4-1889
- stierf te Hal op 8-1-1955
- zij was de dochter van Adolf Stockmans en Jeanne Van Nerum

7. Justine Vanhentenrijk, Soeur Ida

- geboren te Hoegaarden op 10-12-1876
- trad in klooster op 27-4-1897
- legde geloften af op 13-4-1899
- stierf te Hoegaarden op 9-7-1902

8. Joséphine, Victorine Stockmans, Soeur Adophine

- geboren te Hoegaarden op 8-6-1880
- trad in het klooster op 22-4-1903
- eerste professie op 3-5-1905
- definitieve geloften op 5-4-1910
- trad uit het klooster in 1918
- zij was de zuster van nummer 6

9. Philippine, Léopoldine Cauwberghs, Soeur Gorgonia

- geboren te Hoegaarden op 22-10-1880
- trad in het klooster op 22-4-1903
- eerste professie op 3-5-1905
- definitieve geloften op 5-4-1910
- stierf te Hoegaarden op 10-3-1957

10. Marie-Clémence De Ruyter, Soeur Donat

- geboren te Hoegaarden op 8-10-1885
- trad in het klooster op 22-4-1903
- legde de eerste geloften af op 3-5-1905
- stierf te Hoegaarden op 2-8-1906

11. Maria Vandervelpen, Soeur Francisca

- geboren te Hoegaarden op 8-9-1887
- trad in het klooster op 22-4-1909
- legde eerste geloften af op 25-4-1911
- definitieve geloften op 2-2-1916

12. Marie, Thérèse, Berthe Lodewijckx, Soeur Odile

- geboren te Hoegaarden op 7-6-1896
- trad in het klooster op 26-4-1925
- legde eerste geloften af op 26-4-1927
- definitieve geloften op 26-4-1930
- stierf te Tienen op 12-12-1969

13. Marie, Irène Lodewijckx, Soeur Marie Emile

- geboren te Hoegaarden op 20-10-1907
- trad in het klooster op 8-9-1930
- eerste geloften op 8-9-1932
- definitieve geloften op 8-9-1935

14. Marthe, Marie, Thérèse Moens, Soeur Rosa-Marie

- geboren te Hoegaarden op 24-10-1936
- trad in het klooster op 8-9-1946
- eerste geloften op 8-9-1948
- definitieve geloften op 8-9-1951

13. *Marthe*

Alvorens deze bijdrage tot de geschiedenis van het klooster van Hoegaarden te besluiten, keren wij nog even weer tot de Paters Begaarden. Men moet toegeven dat zij van al hun zwoegen, al hun arbeid, weinig dank hebben gehad. Hun klooster werd meermaals geplunderd, moeilijkheden bleven hun niet gespaard, tot zelfs al hun goederen werden hun op brutale wijze ontstolen. Wat heeft de Goddelijke Voorzienigheid met dit alles bedoeld?

E.H. J. Soille stelde hieromtrent in zijn boek de volgende vraag : Lag het niet in Gods bedoeling, dat het werk der paters Begaarden de voorbereiding zou zijn tot de definitieve stichting en werking van de Zusters der Vereniging met het Heilig Hart ?

Het Instituut Mariadal heeft ondertussen nochtans ettelijke transformaties ondergaan, vooraleer te komen tot de huidige onderwijsinstelling.

Van het oorspronkelijk klooster der Begaarden blijft slechts weinig over. Talrijke vleugels werden bijgebouwd of herbouwd, waardoor de oude brouwerij-hoeve verdween. De omgeving met de rustige vijvers vormt nu een uitgelezen oord voor de leerlingen, terwijl de oude kerk gewijd aan St. Rochus, door de Koninklijke Kommissie voor Monumenten werd geklasseerd.

Een bezoek aan het klooster van Hoegaarden is meer dan de verplaatsing waard. Het lijkt bijna op een museum met zijn eigen geschiedenis. Men treft er originele stukken aan, kopijen van diplomas enzomeer. De lijsten en fotos van de eerste kloosterzusters uit Jodoigne bleven er bewaard, evenals het bewijs van de wijding, paspoorten uit de Hollandse tijd, werkboeken van E.H. Delfosse, gebruiksvoorwerpen en met de hand vervaardigde gewaden.

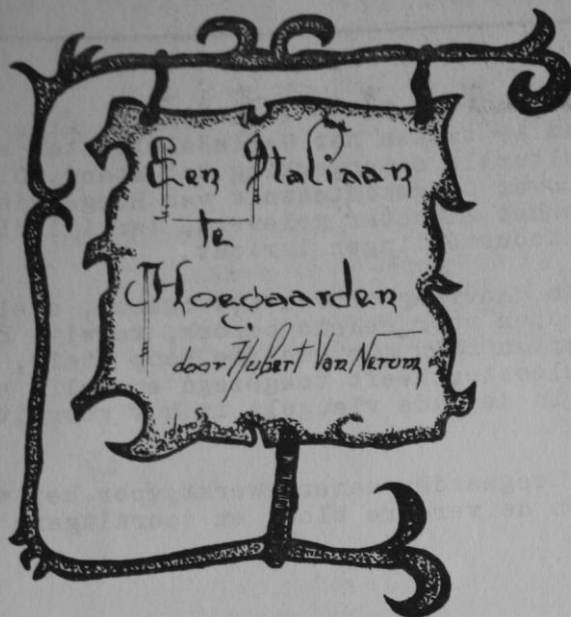
En ook de monstrans versierd met edelstenen van moeder Delfosse ligt er te kijk. Men kan er de stichting van de Orde herleven, de officiële toelating van Roma ter oprichting bewonderen en een blik werpen op het ontstaan der Congregatie, alles aan de hand van de talrijke dokumenten uit het rijke archief.

Op rechtstreekse aanvraag of via het museum, stelt het klooster zijn deuren open voor geleid bezoek, terwijl het museum prachtige zichtkaarten over Mariadal te koop stelt, zijn volledige steun aan het klooster heeft toegezegd en zelfs archeologische opgravingen in de oude vleugels in het vooruitzicht stelt.

$$K_{\text{part}} \vee N_{\text{arm}}$$

Warrits, Fredrick

Voor meer bijzonderheden over het leven van E.H. Delfosse en het klooster van Mariadal verwijzen wij naar het boek van J. Soille, getiteld " l'Abbé François-Joseph Delfosse, Prêtre-Missionnaire en Brabant-Wallon sous la Révolution Française Fondateur de la Congrégation des Soeurs de L'Union au Sacré-Coeur 1769-1848 . Dit werk is te bekomen in het klooster aan de prijs van 50 Fr.

Op 31 oktober 1792 werd te Viconago in Lombardië de genaamde Francesco Toletti geboren, als zoon van Jacobi Toletti en Carolina Menotti.

Hij was slechts vier jaar oud toen het volk van Piëmont en Lombardië en ook waarschijnlijk het gezin Toletti & Menotti op de vlucht sloeg voor het oprukkend leger van Napoleon, dat in april 1796 over de Alpen trok en Italië binnenrukte om er de Oostenrijkers te verdrijven. Hij overwon de strijdkrachten van Piëmont en dwong de Oostenrijkers tot de terugtocht, waardoor de Keizer van Oostenrijk verplicht was de Vrede van Campo-Formio te ondertekenen (1797).

Door deze zegepraal werd Napoleon Bonaparte tot Op-
perbevelhebber van alle troepen in Italië benoemd en legde
aan de bevolking zijn wil op.

Enkele tijd later sloeg het volk weer op de vlucht,
want terwijl Napoleon in Egypte vertoefde, rukte het Coalitie-
leger Italië binnen, om er de fransen te verdrijven en de rust
te herstellen.

Op 16 mei 1799 verloor de zes en een half jarige
Francesco zijn moeder en schijnt door de familie Menotti te
zijn opgenomen, die eveneens in Viconago woonde en er bekend
stond als bekwame glazenmakers en kunstenaars in kerkramen.

Ondertussen was Napoleon in allerhaast uit Egypte weergekeerd en bereidde na de staatsgreep van 18 Brumaire VIII (9 november 1799) zijn tweede veldtocht in Italië voor, om er de geleden verliezen weer goed te maken.

Aan het hoofd van zijn legermacht trok Bonaparte opnieuw over de Alpen en viel onverhoeds in Italië de Oostenrijkers aan, aan wie hij in 1800 bij Montebello en Marengo een verpletterende nederlaag toediende. Voor de derde maal kende de bevolking en wellicht ook de kleine Toletti de schokkende gebeurtenissen van de oorlog.

Door de vrede van Luneville (1801) kwamen Piëmont en Lombardië opnieuw onder Frans gezag en werd de bevolking onderworpen aan de wetten en dekreten van de Republiek, die overal met misnoegdheid werden onthaald.

Françesco Toletti groeide op in de familie Menotti, waar hij vermoedelijk het vaardig beroep van glazenmaker leerde, maar het arme Italië bood weinig werk.

Rond 1812 schijnt er een keerpunt in zijn leven te zijn gekomen. Napoleon had de Paus te Fontaineblau gevangen gezet, hetgeen algemene verontwaardiging uitlokte. Bovendien verbrak Rusland de Continentale Blokade, hetgeen schadelijk inwerkte op het Franse prestige. Napoleon ronselde in alle bezette gebieden soldaten, trok zijn troepen samen, liet overal en ook in Lombardië de conscriptie verscherpen en rukte met een sterk leger tegen de Russen op.

Aan deze verplichte legerdienst ontsnapte ook de twintig jarige Toletti niet, want op de conscriptielijsten van Viconago kwam zijn naam voor.

Waarschijnlijk om hieraan te ontsnappen verliet hij samen met zijn oom Caroli Menotti, rond 1812, zijn land, om als " reizende gezellen " aan hun brood te komen.

Als " compagnon - vitrier " trokken zij van land tot land om op een zekere dag in België aan te komen. Dat schijnt gebeurd te zijn na deslag van Waterloo (1815) en zouden eerst een tijdje te Namen hebben verbleven, waar Caroli Menotti zich vestigde.

Rond 1817 verscheen Françesco Toletti echter te Hoegaarden, waar hij de kerkramen van St. Gorgonius, die in slechte staat waren geraakt, herstelde.

In die periode was Jacobus Sweerts pastoor te Hoegaarden, zodat Toletti onverwijdelijk met hem in contact kwam voor de uitvoering van de onderneming.

Hij schijnt in zijn werk geholpen geweest te zijn door de twintig jarige glazenmaker Lambert Stockmans uit Nerm onder Hoegaarden, want ook diens naam komt in de kerkrekeningen voor.

Alles wijst er op dat Toletti en Stockmans goed met elkaar overeen kwamen, want enkele tijd later werd de mooie Italiaan verliefd op Elisabeth Stockmans, (° 2.8.1795) de 23 jarige zuster van Lambert.

Het warm bruisend bloed van de 26 jarige Zuiderling gaf aanleiding dat Elisabeth zwanger werd en op 14 april 1819 een zoon ter wereld bracht, die bij het doopsel de naam Louis kreeg.

Francesco en Elisabeth besloten in het huwelijk te treden, maar dat vergde administratieve formaliteiten uit Italië, zoals uittreksels van zijn geboorteakte en van de overlijdensakte van zijn ouders.

Wellicht werden brieven geschreven naar Viconago, waarop nooit antwoord kwam, zodat Toletti het besluit nam, zelf naar zijn geboorteland te reizen, om de bescheiden persoonlijk te gaan afhalen.

Te voet begaf hij zich op weg, terwijl Elisabeth eenzaam met haar kind op de terugkeer van haar lieve Francesco wachtte. De maanden schoven traag en eindeloos voorbij, maar zij bleef trouw en wanhoopte niet ; zij geloofde stellig in het woord en de belofte van haar geliefde.

In juli 1820 was haar vreugde uitbundig, Francesco was terug en hield de nodige dokumenten voor hun huwelijk op zak. Alleen nopens zijn vader wist hij niets, noch de plaats noch de datum van zijn dood.

Het huwelijk zou nochtans pas het volgend jaar plaats grijpen, want de lange reis had al hun spaarcenten opgeslorpt, zodat Francesco eerst nieuwe fondsen wilde vergaren.

Het gelukkig wederzien had echter een nieuw zwangerschap ten gevolge, zodat op 27 april 1821 hun tweede kind werd geboren, Alexandre genaamd.

Nu werd de grote dag voorbereid.

Op 20 en 27 mei 1821 hing de huwelijksaankondiging uit aan de deur van het gemeentehuis en op 4 juni verklaarde Burgemeester Philippe de Zangré hun tot man en vrouw, terwijl hun kinderen wettelijk werden gemaakt en Pastoor Sweerts het kerkelijk huwelijk inzegende. Als getuigen traden op, haar broeder Lambert Stockmans (23 jaar) en zijn oom Caroli Menotti uit Namen (36 jaar).

Zij leefden gelukkig en kregen nog acht andere kinderen, namelijk:

- Juliana, geboren op 6 januari 1823
- Ferdinandus, op 30 december 1824
- Octavia, op 26 februari 1828

- Justina, op 28 november 1829
- Philipppo, op 13 mei 1835, + 22.7.1836
- Angelica, op 27 februari 1837, + 28.2.37
- Emelie, op 18 oktober 1839
- Hortense, op 19 maart 1844.

Afstammelingen met warm Italiaans bloed, gesproten uit het echtpaar Toletti x Stockmans, leven te Hoegaarden voort en kunnen zich roemen op hun voorvader " le compagnon - vitrier Francesco Toletti, die van uit het verre Lombardië kwam, om in het bierdorp van Hoegaarden zijn levensgemalin te vinden en er een zeer geliefd man was.

Om aan deze nakomelingen toe te laten beter hun afkomst te kennen, volgt hierna een korte genealogische schets van zijn kinderen Louis, Ferdinandus en Justina.

Nota's bij dit stamboomfragment.

- (I) Amélie Pardon, vrouw van Louis Toletti, kreeg de naam van " Dikke Ma " en wanneer haar achterkleinkinderen over hun overgrootmoeder spreken, wordt zij nog steeds zo genoemd ;
- (2) Victor Toletti, zoon van Louis en Dikke Ma, kreeg de bijnaam van " Pit " en " Pittepaai " zoals zijn vader.

Deze bijnaam vond zijn oorsprong in het feit dat Victor Toletti, evenals zijn vader, veel gekleed ging met een " pitteleer " en vandaar de naam van " Pittepaai " kreeg.

Fier over zijn Italiaanse grootvader, trachtte hij als kind die taal te spreken, maar het was slechts een aaneenschakeling van opgevangen klanken.

Victor vermaakte ganse avonden een heel gezelschap. Hij begon gewoonlijk zijn verhaal met volgende woorden : " Nu ga ik U eens wat vertellen uit mijn jeugdijaren. Ik ben een Italiaan, sponis spikee alamonidee enz..... en haalde zo allerlei klanken door elkaar, waardoor de mensen geloofden dat hij Italiaans sprak.

de hierbij afgebeelde foto werd ontleend uit het archief van zijn kleindochter, Maria Rome, die wij hiervoor onze dank richten

(3) Appolinaire Toletti was vrijgezel en kreeg de bijnaam van " Youing van Pittepaai's ". Hij woonde samen met zijn drie jongste zusters in de Gasthuisstraat (huidig handelshuis van Frans Jubin) . Appolinaire was een bekend figuur te Hoegaarden en ging altijd uit wandelen met een kraai op zijn schouder.

(4) De drie jongste dochters van Louis Toletti, namelijk Leonie, Rosalie en Philomène hadden een winkeltje in de Gasthuisstraat, nummer 3, doorgaans " de winkel van Rawzeke Pittepaai " genaamd.

Hij was goed bekend en men kon er uitstekend Hoegaards bier kopen, juist " op snee " met een pot, stoop of kruik.

In de toog was een gleuf aangebracht langs- waar Rosalie de muntstukken liet inglijden, wellicht om te vermijden dat jonge snaken haar te vlug zouden zijn en in de schuif zouden grabbelen.

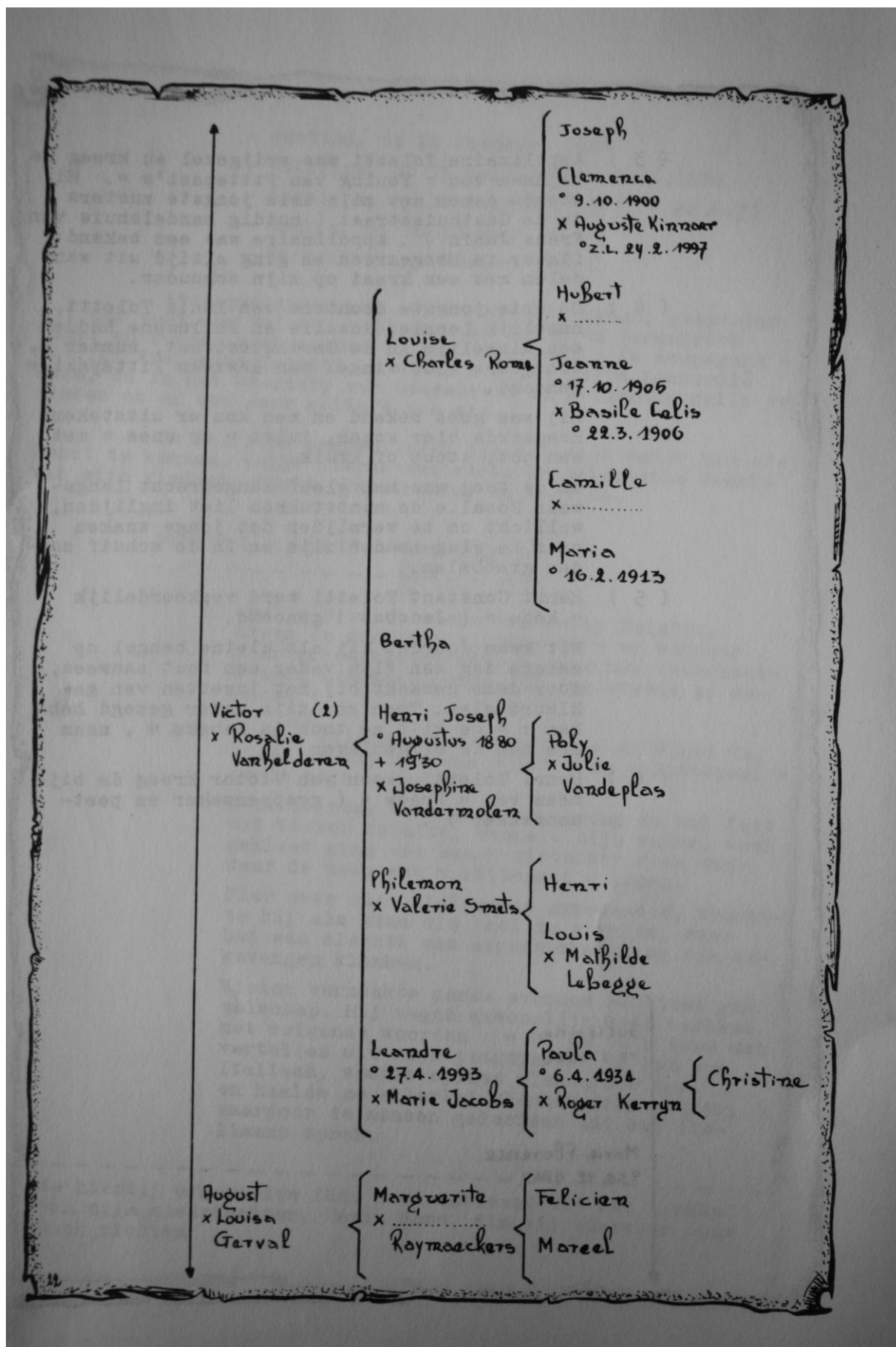
(5) Henri Constant Toletti werd verkeerdelijk " Kobe " (Jacobus) genoemd.

Dit kwam doordat hij als kleine bengel op zekere dag aan zijn vader een fout aanwees, door deze gemaakt bij het inzetten van gekleurd glas. Toen zou zijn vader gezegd hebben : " ge zijt me toch 'n Kobeke " , naam die hem is bijgebleven.

(6) Henri Toletti, zoon van Victor kreeg de bijnaam van " Praow " (grappenmaker en peetsenbakker) .

Julienne
° 3.7.1846

Marie Florence
° 31.12.1848

↑ Appolinaire (3)

Lucie

Julia

Jeanne

Philémon
x Mélanie
Taverniers

August

Maurice

Philémon

Philomène
(4)

° 24.8.1858

+ 25.8.1918

Léonce (4)

Louis
Toletti
° 14.4.1819

x Amélie
Tardoz (1)

Rosalie (4)

Georges
x Cécile
Girouille

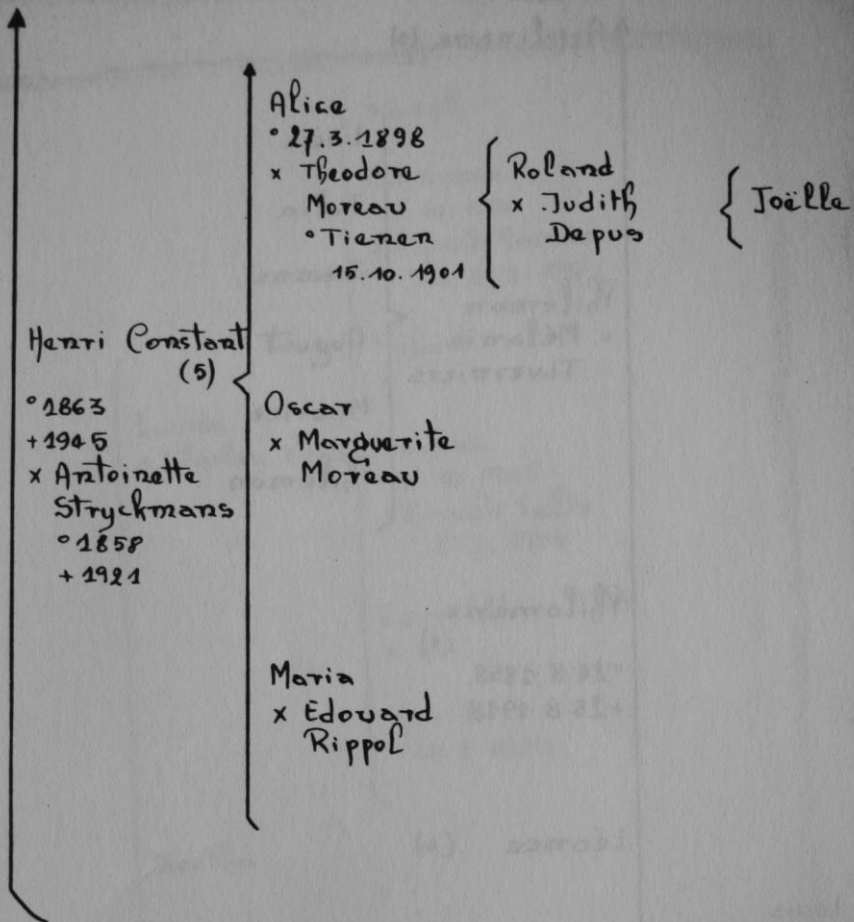
Emile
x Romaine
Van Marck

Elza
x Chester
Perdo
(Amerikaan)

{ Danny

Willy
x

{ Karin

Ferdinand
Toletti (1)
° 30.12.1824
x Philippine
Van Winkel

Arnold
x Mathilde
Vanherbergen

Elina
x
Lambotte

Adrienne

Justine
° 12.7.1890
x Georges
Raddoux
° 1.12.1896

Marie
x

Bertha
x F. Vanherbergen

Paula
x Th. Medaer

René
x Suzanne
de Hemptinne { Henri
Agnes

Marie Louise
° 21.2.1924
x André
Gysenbergs
Tienen
21.3.1925 { Danielle
Michèle

(I) Ferdinand Toletti was gehuwd met Van Winkel Philippine, bijgenaamd Fluppeingkes, terwijl hun zoon Arnold, " Nolle van Fluppeingkes " genaamd werd.

Deze laatste had een porceleinzaak op de hoek van de gemeentplaats en de Henri Dotremontstraat.

